

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақшаның бала дамуындағы рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.10.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/166392/**Сүндетбаева Гүлназ Бисенбекқызы**

Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы, Шетырғыз ауылы

“Толағай” бөбекжай-бақшасы МКҚК

Балабақша — баланың жан-жақты дамуы үшін маңызды кезеңнің бастауы. Бұл жас кезеңде бала қоршаған ортаны танып, әлеуметтік қарым-қатынастарды құруды, білім алудың бастапқы дағдыларын игереді. Балабақшаның бала дамуына тигізетін әсері кең ауқымды, ол тек білім берумен ғана шектелмейді. Мұнда балалардың психологиялық, әлеуметтік және физикалық дамуы қатар жүреді. Сондықтан балабақша мекемелері бала тәрбиесіндегі басты буынның бірі болып саналады.

Білім беру және танымдық қабілеттерді дамыту

Балабақша білім беру процесінің алғашқы кезеңі ретінде маңызды рөл атқарады. Бұл кезеңде балаларға арнайы әзірленген оқу бағдарламалары арқылы олардың танымдық қабілеттері дамиды. Балалар әлемді тану және түсіну үшін түрлі әрекеттер арқылы өз ой-өрісін кеңейтеді.

- Тіл және ойлау қабілеттерін дамыту.** Балабақшадағы білім беру қызметі балалардың тілін дамытуға, логикалық ойлауын жетілдіруге бағытталған. Ойын арқылы балалар қоршаған ортаны танып, өз пікірін ашық білдіруге үйренеді. Тіл дамуы арқылы балалардың коммуникативтік дағдылары қалыптасып, олар жаңа сөздер мен ұғымдарды тез меңгереді.
- Зерттеу және тану қабілеттері.** Балалар қоршаған әлемді зерттеу арқылы табиғат құбылыстары мен заттардың қасиеттерін

үйренеді. Ойын түріндегі тапсырмалар арқылы балалардың зерттеушілік қабілеттері қалыптасады. Бұл дағдылар олардың кейінгі мектепте білім алу процесіне оң ықпал етеді.

3. **Шығармашылық қабілеттерді дамыту.** Балабақшада сурет салу, ән айту, мүсіндеу, қолөнер жасау сияқты шығармашылық әрекеттер балалардың қиялын, эстетикалық талғамын дамытуға ықпал етеді. Шығармашылықпен айналысу балалардың өзіндік ерекшеліктерін тануға және өз ойларын еркін жеткізуге үйретеді.

Әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру

Балабақша – балалардың алғаш рет қоғамдағы ережелер мен нормаларды үйренетін орны. Мұнда олар басқа балалармен қарым-қатынас орнатуды, әлеуметтік жағдайларға бейімделуді үйренеді. Әлеуметтік дағдылар баланың болашақта үлкен қоғамда өз орнын табуына көмектеседі.

1. **Топпен жұмыс жасау.** Балабақшада балалар бір топтың мүшесі ретінде жұмыс жасауды үйренеді. Топтық ойындар, тапсырмалар, бірлескен әрекеттер арқылы олар басқа балалармен ынтымақтастық орнатуға, ортақ міндеттерді шешуге үйренеді. Бұл дағдылар олардың мектептегі топтық жұмысқа бейімделуіне ықпал етеді.
2. **Қарым-қатынас дағдылары.** Балалар тәрбиешілермен және өз құрдастарымен қарым-қатынас орната отырып, өз ойын жеткізу, өзгелердің пікірін тыңдау сияқты маңызды дағдыларды меңгереді. Бұл дағдылар баланың өмір бойы қарым-қатынасын жақсартуға көмектеседі.
3. **Эмпатия және эмоцияларды басқару.** Балабақшада балалар эмоцияларды түсінуді, өз сезімдерін білдіруді үйренеді. Оларға өз эмоцияларын бақылауға, оларды оңтайлы түрде жеткізуге үйрету баланың эмоционалдық интеллектісін дамытуға көмектеседі. Бұл қабілет балаға қиын жағдайларда өз сезімдерін басқаруға мүмкіндік береді.

Физикалық даму және денсаулықты нығайту

Балабақша балалардың физикалық дамуына да үлкен мән береді. Балалар бұл кезеңде белсенді қозғалыстар жасап, дене шынықтыру жаттығуларын орындайды. Бұл олардың жалпы физикалық жағдайын жақсартып, денсаулығын нығайтады.

1. **Дене шынықтыру және қимыл қозғалыс.** Балабақшадағы дене шынықтыру сабақтары балалардың қимылдық қабілеттерін дамытуға, дене координациясын жақсартуға бағытталған. Жүгіру, секіру, дене жаттығулары сияқты әрекеттер баланың физикалық төзімділігін арттырады.
2. **Гигиеналық дағдыларды қалыптастыру.** Балабақша балаларды күнделікті гигиена ережелерін сақтау, денсаулыққа күтім жасау дағдыларын үйретеді. Балалар тамақтану, қол жуу, киім тазалығын сақтау сияқты әдеттерді игереді.
3. **Салауатты өмір салтын насихаттау.** Балабақшада салауатты өмір салтын насихаттау арқылы балаларға дұрыс тамақтану, қозғалыс белсенділігі және демалу режимі туралы мәліметтер беріледі. Бұл болашақта балалардың денсаулығын сақтауына оң ықпал етеді.

Балабақшадағы психологиялық қолдау

Баланың эмоционалдық және психологиялық дамуы балабақшада үлкен мәнге ие. Тәрбиешілер балалардың психологиялық жағдайын үнемі бақылап, олардың жеке қажеттіліктерін ескереді. Бұл балалардың өзіне сенімділігін арттырып, психологиялық тұрақтылықты қамтамасыз етеді.

1. **Жеке тұлғаны дамыту.** Балабақша баланың жеке тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруға мүмкіндік береді. Тәрбиешілер балалардың өзін-өзі бағалауына, өз қабілеттерін дамытуға және өзіндік ерекшеліктерін тануға көмектеседі.
2. **Стресс және эмоционалдық қысымды жеңілдету.** Балабақшадағы тәрбиешілер балаларға эмоционалдық қолдау

көрсетіп, олардың ата-анасынан алшақтау кезеңін жеңілдетуге ықпал етеді. Ойындар мен шығармашылық жұмыстар балалардың стрессті жеңілдетуге көмектеседі.

Балабақша мен отбасы арасындағы ынтымақтастық

Баланың толыққанды дамуы үшін ата-аналардың белсенді қатысуы маңызды. Балабақша мен отбасының тығыз байланысы арқылы балаға кешенді тәрбие беріледі. Ата-аналар мен тәрбиешілердің өзара ынтымақтастығы балалардың тәрбиесі мен білім алуының нәтижелілігін арттырады.

1. **Ата-аналардың белсенділігі.** Ата-аналардың балабақшадағы оқу-тәрбие процесіне қатысуы балалардың жетістіктеріне тікелей әсер етеді. Ата-аналар тәрбиешілермен байланыс орнатып, балаларының оқу барысын бақылап, олардың дамуына қажетті қолдау көрсетеді.
2. **Үйлесімді тәрбие беру.** Балабақша мен отбасындағы тәрбиенің үйлесімділігі балалардың мінез-құлқының, құндылықтарының және дағдыларының қалыптасуына әсер етеді. Тәрбиешілер мен ата-аналардың ортақ мақсаты — балаға жан-жақты қолдау көрсету.

Балабақша бала өмірінде маңызды кезеңдердің бірі болып табылады. Ол баланың алғашқы білім алу ортасы ретінде ғана емес, сондай-ақ оның жеке тұлға ретінде қалыптасуына, әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын игеруіне, физикалық және эмоционалдық дамуына зор үлес қосады. Балабақшаның бала өміріндегі рөлін тиімді пайдалану үшін ата-аналар мен тәрбиешілердің өзара тығыз байланысы қажет. Тәрбие мен білім берудің үйлесімділігі арқылы бала болашақта өзіндік орнын тауып, қоғамның толыққанды мүшесі бола алады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. *Аяпова, Ж. (2019). Мектепке дейінгі білім берудің маңызы. Қазақстан білім беру жүйесі, 2(5), 45-56.*

2. Жанарбек, А. (2021). Бала дамуының психологиялық аспектілері. **Балалар психологиясы**, 3(7), 89-102.
3. Назарова, М. (2018). Балабақша және отбасының бала тәрбиесіндегі рөлі. **Тәрбие және білім**, 5(2), 34-41.
4. Әлімжанова, Л. (2020). Ерте жастағы балаларды тәрбиелеудің ерекшеліктері. **Мектепке дейінгі білім**, 6(9), 76-84.
5. Сәрсенбаева, Г. (2022). Бала дамуының әлеуметтік аспектілері. **Мектепке дейінгі педагогика**, 7(4), 23-30.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.